

CENTRUM BADAŃ OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29-35-69, 628-37-04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/383/86/92

**NOWA RZECZYWISTOŚĆ -
A JAKIE STRAJKI?**

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1992 r.

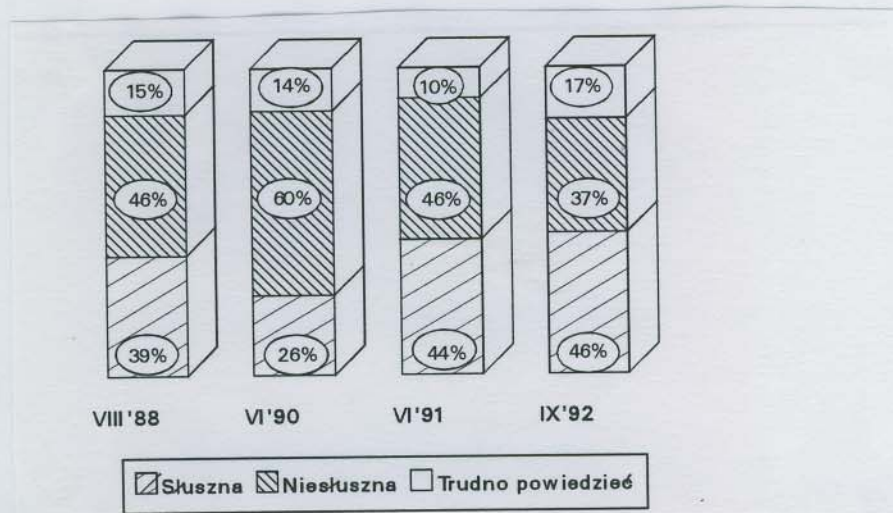
UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

NOWA RZECZYWISTOŚĆ - A JAKIE STRAJKI?

- ◆ Racje strajkujących znajdują zrozumienie w społeczeństwie, lecz większość respondentów (59%) nie wierzy w skuteczność strajku jako formy obrony interesów pracowniczych.
- ◆ Idea strajku solidarnościowego nie jest dziś w Polsce popularna. Ponad połowa badanych nie przyłączyłaby się do takiej formy protestu.
- ◆ Narastania fali protestów i wybuchu poważnego konfliktu spodziewa się blisko połowa ankietowanych.
- ◆ Użycie siły przeciw strajkującym załogom nie zyskałoby akceptacji większości (64%) respondentów.
- ◆ Istnieje niktłe poczucie identyfikacji ze związkami zawodowymi. Blisko 2/3 badanych bądź nie ma zdania w tej sprawie, bądź twierdzi, że żaden związek nie reprezentuje ich interesów.

CBOS

Czy w obecnej sytuacji strajki są słuszną czy niesłuszną drogą walki o poprawę warunków życia?

W ostatnich miesiącach strajki były jednym z najważniejszych elementów polskiego życia publicznego. Jak więc strajk jest oceniany dziś, po 12 latach od podpisania Porozumień Sierpniowych? Czy etos strajkowy nadal jest silny? Czy wraz ze zmianą ustroju w Polsce zmieniły się także kategorie oceny tej formy zbiorowego protestu, czy też strajk dzisiaj jest tym samym, czym był 12 lat temu?

Ocena strajków i opinie o przyczynach konfliktu

Większość respondentów wrześniowego badania CBOS¹ definiuje konflikt w kategoriach szerszych niż płacowe: źródłem strajków jest niezadowolenie nie tylko z zarobków, lecz i z polityki gospodarczej rządu (zapewne pojmowanego nie jako konkretny gabinet, lecz raczej ogólnie, jako "władza").

		CBOS
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, strajki są wynikiem niezadowolenia:</i>		
wyłącznie z zarobków w przedsiębiorstwie.....		27%
czy też		
zarówno z zarobków, jak i z całej polityki gospodarczej rządu.....		64%
Trudno powiedzieć.....		9%

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (27) zrealizowano w dniach 2-7 września 1992 r. na 1153-osobowej reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie losowej.

W wielu krytycznych komentarzach prasowych, radiowych i telewizyjnych wskazywano na egoizm strajkujących załóg, polegający na żądaniach podwyżki płac kosztem grup, które nie mogą skutecznie bronić swych interesów. Być może więc badani, którzy akceptują strajki, częściej niż innych skłonni są twierdzić, że obecnie mają one charakter nie tylko placowy, lecz również - w większym lub mniejszym stopniu - polityczny.

Na politykę rządu jako źródło strajków częściej niż pozostali wskazywali najmlodszy respondenci (do 24 lat), a także mieszkańcy małych miasteczek, ludzie z wyższym wykształceniem, prywatni przedsiębiorcy, uczniowie i studenci oraz bezrobotni². Jest to zaskakujące, ponieważ te grupy na ogół nie mają podobnych opinii w sprawach gospodarczych i politycznych (zwłaszcza prywatni przedsiębiorcy i bezrobotni). Możliwe więc, że różne kategorie ludzi różnie rozumieją sformułowanie "zła polityka gospodarcza".

Fakt, że większość badanych interpretuje strajki w kategoriach szerszych niż zarobkowe sugeruje, iż przyczyny konfliktów leżą nie w przedsiębiorstwach, lecz w polityce państwa (rządu) wobec przedsiębiorstw. Kto więc powinien być partnerem w negocjacjach ze strajkującymi? Odpowiedź na to pytanie jest w istocie wskazaniem drugiej strony konfliktu, przeciwnej strajkującym załogom.

² Szczegółowe zróżnicowanie opinii badanych ze względu na cechy socjodemograficzne zamieszczono w tabelach aneksu.

Kto, Pana(i) zdaniem, powinien decydować o spełnieniu postulatów pracowników, strajkujących w państwowych przedsiębiorstwach?

	sierpień '92	wrzesień '92
Dyrekcje przedsiębiorstw.....	50%	41%
Rząd.....	34%	34%
Nie interesuje mnie to.....	8%	12%
Trudno powiedzieć.....	8%	13%

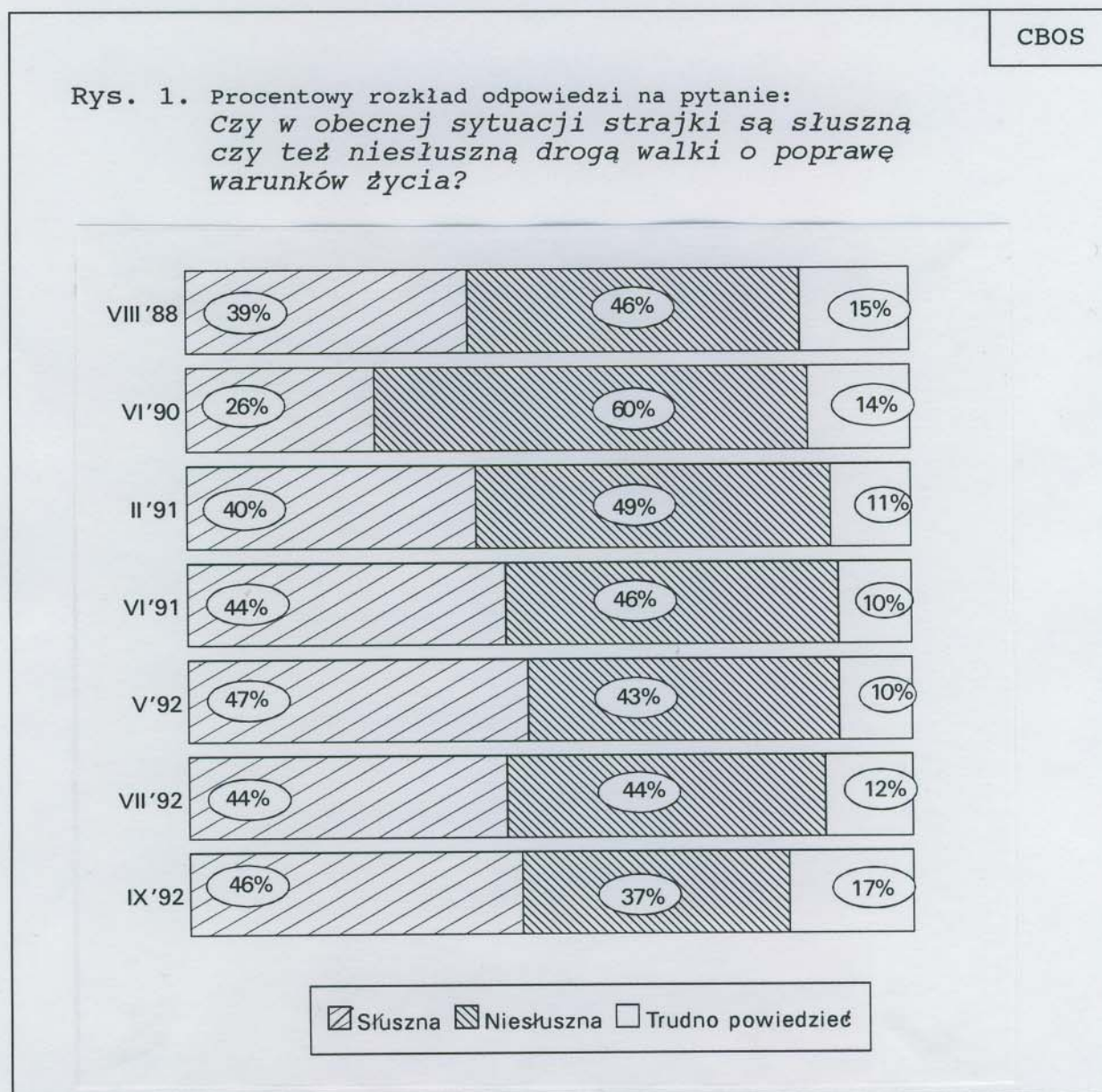
W porównaniu z wynikami sierpniowymi wyraźnie zmalał odsetek osób uważających, że negocjacje ze strajkującymi powinny prowadzić dyrekcje zakładów. Na rząd jako stronę negocjacji we wrześniu wskazywało tyle samo badanych co w sierpniu. Powiększyła się natomiast grupa niezdecydowanych i nie mających zdania w tej sprawie.

Opinia, że ze strajkującymi powinien negocjować rząd, a nie dyrekcje zakładów, nie wynika zapewne z przekonania o wyższości "ręcznego sterowania" gospodarką nad regułami rynku, lecz raczej z niewiary w to, że reguły te dobrze w Polsce funkcjonują. Odpowiedź wskazującą na rząd jako stronę negocjacji należałoby więc rozumieć nie tak, iż to rząd **powinien** zajmować się tego rodzaju sprawami, lecz - że jedynie rząd **może** zaspokoić roszczenia strajkujących, ponieważ zakres władzy dyrektorów przedsiębiorstw jest zbyt mały.

Za ograniczeniem negocjacji do szczebla zakładu pracy opowiadali się jednak zdecydowanie ludzie, którzy piastują kierownicze funkcje w przedsiębiorstwach - oni zatem uważają, że

mają wystarczające kompetencje do prowadzenia rozmów ze strajkującymi. Również osoby, które akceptują zmiany w Polsce, uważają, że dyrekcje zakładów mają dość samodzielności, aby móc rozwiązywać konflikty strajkowe.

Pytanie, czy strajki są słuszną drogą walki o poprawę warunków życia, zadawane jest respondentom CBOS od sierpnia 1988 roku (rys. 1).

Znacznemu - w porównaniu z lipcem '92 - zmniejszeniu się grupy przeciwników strajku towarzyszył nieznaczny wzrost odsetka jego zwolenników. Wzrosła też liczba osób, które nie potrafią ocenić sytuacji. Początek września był okresem, kiedy w środkach masowego przekazu bardzo dużo pisano i mówiono o strajkach. Do konfliktu włączyły się rozmaite ugrupowania polityczne, różnie interpretujące jego źródła. Być może więc ten swoisty szum informacyjny spowodował, że ludzie stracili pewność, iż ich dotychczasowa definicja sytuacji jest prawidłowa.

Wyraźnie częściej niż w całej badanej próbie pozytywne oceny strajku pojawiały się wśród respondentów czynnych zawodowo - a więc mających możliwość skorzystania z tej formy protestu: 53% z nich uważa, że strajki są słuszną drogą walki o poprawę warunków życia.

Negatywnie oceniają strajk osoby uważające, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku. Spośród rozmaitych kategorii społeczno-demograficznych najbardziej negatywny stosunek do strajków mają prywatni przedsiębiorcy, ludzie z wyższym wykształceniem oraz członkowie kadry kierowniczej. Pogląd, iż w obecnej sytuacji kraju strajki nie są słuszną drogą poprawy warunków życia może mieć dwa źródła. Pierwszym jest przekonanie, że istnieją poważne racje, w imię których należy powstrzymać się od tego rodzaju działań: dobro wspólne, dobro państwa, konieczność ochrony i utrwalenia tego, co już zostało osiągnięte. Drugim z możliwych źródeł opinii o niesłuszności strajków jest przekonanie o ich nieskuteczności. Tymczasem, choć zwolennicy strajku przeważają nad jego przeciwnikami, **większość respondentów uważa strajk za nieskuteczny w obecnej sytuacji.**

Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) opinii:

W obecnej sytuacji tylko za pomocą strajku można coś osiągnąć.....	21%
W obecnej sytuacji podejmowanie strajku w gruncie rzeczy nic nie daje.....	59%
Trudno powiedzieć.....	20%

Poprzednie pytanie zadawano w celu skłonienia respondentów do oceny strajku w kategoriach etycznych (słuszność-niesłuszność) następne zaś - w kategoriach czysto pragmatycznych (skuteczność - nieskuteczność). Okazało się zatem, że te dwa kryteria dają w rezultacie dwie zupełnie różne oceny.

Cechy społeczno-demograficzne respondentów w istotny i interesujący sposób różnicują oceny skuteczności strajku. Członkowie kadr kierowniczych i prywatni przedsiębiorcy, którzy na pytanie o słuszność strajku odpowiadali w podobny sposób, krańcowo różnią się w ocenach jego skuteczności: pierwsi są najmniej, drudzy zaś najbardziej skłonni do oceniania strajku jako skutecznej formy protestu. Z czego wynikają te różnice? Być może ich źródła tkwią w wewnętrznych zróżnicowaniach tych grup. Możliwe także, że decyduje tu fakt, iż pewną część kategorii "kadra kierownicza" stanowią osoby, które z racji swej działalności zawodowej dobrze orientują się w realiach gospodarki w skali kraju. Natomiast "prywatni przedsiębiorcy" to na ogół właściciele niewielkich, zatrudniających najwyżej kilka osób przedsiębiorstw (sklepy, zakłady

rzemieślnicze), a więc ludzie, których raczej nie określilibyśmy jako menedżerów, a w wielu wypadkach nie przypisalibyśmy im zapewne również skłonności do identyfikowania się z menedżerskim punktem widzenia.

Opinię, że "w obecnej sytuacji podejmowanie strajku w gruncie rzeczy nic nie daje" wyraźnie częściej wybierali robotnicy niewykwalifikowani niż wykwalifikowani. Nie oznacza to zapewne, że pierwsi lepiej niż drudzy orientują się w sytuacji przedsiębiorstw i bardziej skłonni są identyfikować się z punktem widzenia swych dyrektorów. Ich niewiara w skuteczność strajku może natomiast wynikać z obawy, że przedsięwzięcie takie przyniesie raczej złe niż dobre skutki (np. zwolnienia z pracy). Robotnicy wykwalifikowani (fachowcy) w wielu, szczególnie dużych, zakładach pracy stanowią swoistą elitę - dość hermetyczną grupę o własnym, silnym etosie. Być może właśnie siła więzi łączącej tę grupę zawodową powoduje, że robotnicy wykwalifikowani bardziej niż inni wierzą w skuteczność podejmowanych przez siebie akcji protestacyjnych.

W omawianych dotychczas pytaniach chodziło o analizę sytuacji strajkowej lub ocenę strajków. Skłaniało to rozmówców do przyjęcia roli obserwatorów lub komentatorów wydarzeń, które nie dotyczą ich bezpośrednio. Kolejne pytanie, zadane respondentom, stawiało ich w roli uczestników konfliktu i skłaniało do opowiedzenia się po jednej z jego stron.

Gdyby ogłoszono strajk dla poparcia strajkujących dotychczas załóg, to czy Pan(i) wziął/ęłaby w nim udział?

Ogółem odpowiedzi NIE	55%
Ogółem odpowiedzi TAK	26%
Nie, bo w ogóle nie popieram strajków.....	31%
Nie, bo ci strajkujący nie mają racji.....	3%
Nie, z innych powodów.....	21%
Tak, bo ci strajkujący mają rację.....	19%
Tak, bo należy solidaryzować się ze strajkującymi.	7%
Trudno powiedzieć.....	19%

Deklaracje przystąpienia do strajku solidarnościowego wynikały najczęściej z poparcia dla postulatów strajkujących załóg, natomiast deklaracje powstrzymania się od udziału w takim strajku na ogół motywowane były odrzuceniem strajku jako formy protestu. Fakt, że jedynie 7% badanych odpowiedziało "tak, bo należy solidaryzować się ze strajkującymi" stanowi zapewne poważny argument przeciw próbom porównywania obecnej sytuacji z tą z roku 1980.

Jedyną grupą, w której liczba deklaracji przystąpienia do strajku solidarnościowego przewyższa liczbę deklaracji nieprzystąpienia do takiego strajku (o 8%), są bezrobotni. Oni też najczęściej ze wszystkich wskazywali na konieczność solidaryzowania się ze strajkującymi jako na motyw podjęcia takiej formy protestu. Trudno jednak oczekiwać innej postawy od ludzi, którzy najwięcej stracili na zmianach w Polsce.

Wśród robotników zdania są podzielone: niemal tyle samo spośród nich przyłączyłoby się, co nie przyłączyłoby się do strajku solidarnościowego. Robotnicy niewykwalifikowani używają jednak

innej argumentacji niż wykwalifikowani: znacznie częściej decyzję niepodjęcia strajku motywują brakiem poparcia dla strajków w ogóle. Potwierdzałoby to wcześniejszą hipotezę, że wśród robotników wykwalifikowanych "etos strajkowy" jest silniejszy niż wśród niewykwalifikowanych.

Prognoza rozwoju konfliktu

Prognoza jest także w pewnym sensie definicją sytuacji oraz deklaracją poglądów: ludzie uważający, że władza jest w niewłaściwych rękach, mówiąc o rozszerzeniu się konfliktu, często oczekują takiego właśnie rozwoju wydarzeń. Jeśli ktoś twierdzi, że w Polsce będzie spokój, to jednocześnie definiuje obecny konflikt jako niegroźny.

Spośród czterech różnych scenariuszy wydarzeń respondenci wybierali raczej "umiarkowanie pesymistyczny" niż "umiarkowanie optymistyczny". Najmniej popularny był scenariusz "skrajnie pesymistyczny", zakładający w najbliższych miesiącach wybuch poważnego konfliktu społecznego.

		CBOS
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy fala strajków, protestów będzie narastała czy też będzie opadała?</i>		
Będzie się uspokajało - strajki, protesty będą powoli wygasaly.....		16%
Będzie tak jak teraz - będą się pojawiały protesty i strajki.....		23%
Będzie narastała fala strajków, protestów.....		34%
Wybuchnie poważny konflikt społeczny.....		11%
Trudno powiedzieć.....		16%

Grupa respondentów, którzy spodziewają się wygaśnięcia konfliktu, jest niezwykle spójna: ludzie z wyższym wykształceniem, na kierowniczych stanowiskach, dobrze sytuowani pod względem materialnym i dobrze oceniający kierunek rozwoju sytuacji w kraju. Podobnie jednolita wydaje się grupa zwolenników poglądów, iż konflikt strajkowy będzie narastał oraz że nastąpi wybuch społeczny. Są to przede wszystkim bezrobotni, robotnicy i osoby o niskich dochodach. W tym jednak przypadku istnieje znaczna rozbieżność opinii między robotnikami niewykwalifikowanymi i wykwalifikowanymi: pierwsi znacznie częściej niż drudzy formułowali pesymistyczne prognozy. Jeśli przyjąć, że mamy tu istotnie do czynienia z pewnego rodzaju definicją sytuacji i deklaracją poglądów, to wynikałoby z tego, że robotnicy niewykwalifikowani mają na ogół poglądy bardziej radykalne niż wykwalifikowani - są grupą bardziej sfrustrowaną i niezadowoloną z kierunku zmian. Temu radykalizmowi najwyraźniej jednak towarzyszy poczucie bezsilności: robotnicy niewykwalifikowani wyraźnie częściej niż wykwalifikowani przyznawali, że obecnie podejmowanie strajku nic nie daje.

Ocena możliwości tłumienia strajków przy użyciu siły

Osoby przewidujące wygaśnięcie konfliktu stanowią mniejszość. Oznacza to, że na początku września strajki traktowane były przez społeczeństwo bardzo poważnie, a sytuację określano jako groźną. "Narastanie fali strajków i niepokojów" oraz "wybuch poważnego konfliktu społecznego" może doprowadzić do sytuacji, w której

konflikt traci charakter lokalny i nabiera wymiaru ogólnokrajowego. Dochodzi do konfrontacji pomiędzy władzą i społeczeństwem lub pewną jego częścią. Czy zatem dla uniknięcia takiego konfrontacyjnego scenariusza ludzie skłonni byłiby przyznać rządowi prawo użycia siły przeciwko strajkującym załogom?

CBOS

Jak Pan/i sądzi, czy rząd powinien czy też nie powinien użyć siły przeciwko strajkującym załogom?

Ogółem odpowiedzi TAK	15%
Ogółem odpowiedzi NIE	73%
Powinien, bo obowiązkiem rządu jest zapewnienie ładu i porządku w kraju	5%
Powinien, bo strajki przynoszą krajowi ogromne straty gospodarcze.....	4%
Powinien, bo prawo do strajku jest nadużywane, w Polsce strajkuje się z byle powodu.....	6%
Nie powinien, bo taka konfrontacja mogłaby doprowadzić do rozszerzenia się konfliktu.....	38%
Nie powinien, bo straty spowodowane strajkami nie mają decydującego wpływu na stan gospodarki kraju.....	4%
Nie powinien, bo strajk jest niezbywalnym prawem pracowników i zawsze mogą oni skorzystać z tego prawa.....	31%
Trudno powiedzieć.....	12%

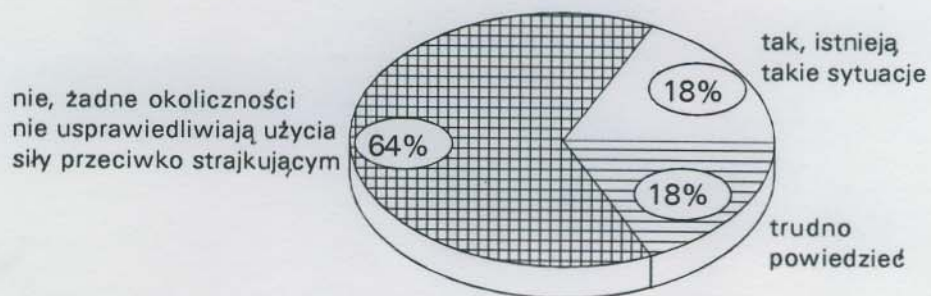
Przewaga przeciwników "rozwiązania siłowego" nad jego zwolennikami jest bardzo duża. Rzecz jasna, znaczącą rolę muszą tu odgrywać świeże wspomnienia z okresu PRL, kiedy większość konfliktów społecznych była "rozwiązywana" przy użyciu siły. Co

trzeci respondent wybierał sposób argumentacji, kładący nacisk na nienaruszalność praw pracowniczych, zdobytych z wielkim trudem i po wielu latach oczekiwania. Częściej jednak padał inny argument przeciw użyciu siły: obawa, że rząd nie wytrzymałby tej konfrontacji i nastąpiłaby destabilizacja sytuacji. Te dwa rodzaje motywacji, skłaniających ludzi do sprzeciwu wobec zastosowania przez władze "rozwiązania siłowego" w pewnym sensie są przeciwstawne. Jedna kładzie nacisk na interes pracowniczy - prawa pracownicze nie mogą być łamane przez żadną władzę państwową, druga zaś - na interes państwa: przegrana rządu i eskalacja konfliktu mogłaby pogrążyć kraj w chaosie i anarchii. Można przypuszczać, że 38-procentowa grupa zwolenników tego argumentu w znacznej mierze **obawia się** takiego rozwoju wydarzeń.

Ten podział na ludzi utożsamiających się z pracowniczym punktem widzenia oraz takich, którzy własną pomyślność skłonni są łączyć z pomyślnością państwa, zdaje się znajdować odbicie w zróżnicowaniu odpowiedzi ze względu na kategorie społeczno-zawodowe respondentów. Otóż obawę przed konfrontacją deklarowali najczęściej członkowie kadr kierowniczych, inteligencja oraz prywatni przedsiębiorcy, natomiast na nienaruszalność praw pracowniczych wskazywali na ogół bezrobotni oraz robotnicy (wykwalifikowani nieco częściej niż niewykwalifikowani).

Kolejne pytanie dotyczyło nie konkretnej sytuacji, lecz ogólnej zasady: czy władza ma prawo użyć siły w celu zlikwidowania strajku (rys. 2).

Rys. 2. Procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie:
Czy istnieją takie sytuacje, w których rząd powinien zdecydować się na zlikwidowanie strajku przy użyciu siły, czy też nie powinien tego robić w żadnych okolicznościach?

Skłonność do przyznania władzy takich uprawnień wyraźnie rośnie wraz z wykształceniem oraz zadowoleniem z własnego statusu materialnego. Grupą, która najchętniej przyznałaby rządowi prawo użycia siły, są prywatni przedsiębiorcy (39%). Przypomnijmy: wcześniej ta sama grupa najczęściej ze wszystkich była skłonna uważać strajk za skuteczny.

Respondentów, którzy byliby skłonni udzielić rządowi przyzwolenia na użycie siły, zapytano następnie, w jakich okolicznościach byłoby to możliwe. Oto najczęstsze kategorie odpowiedzi na to pytanie:

CBOS

Proszę powiedzieć, w jakich sytuacjach użycie siły przeciwko strajkującym byłoby, Pana(i) zdaniem, dopuszczalne?

Jeśli strajki zakłócają spokój, porządek publiczny, jeśli zagrażają bezpieczeństwu publicznemu lub bezpieczeństwu obywateli.....	24%
Jeśli ma miejsce niszczenie mienia, akty wandalizmu, sabotaż itp.....	20%
Jeśli strajk powoduje straty finansowe dla zakładu lub kraju.....	18%
W przypadku blokowania dróg.....	11%

(N=204)

Głównym argumentem, jakim operowali respondenci skłonni przyznać rządowi takie uprawnienia, jest prawo jednostek do bezpieczeństwa i spokoju oraz konieczność zapewnienia przez władze państwowe porządku publicznego. Państwo jest tu zatem pojmowane jako strażnik czuwający nad tym, aby wszyscy w równym stopniu przestrzegali prawa. Uprawnienia do używania przemocy w sytuacjach konfliktowych przyznaje się więc władzy państwowej po to, aby mogła skutecznie wywiązywać się ze swych obowiązków.

Przypomnijmy jednak: większość respondentów uważa przyznanie rządowi tego rodzaju uprawnień za niedopuszczalne w żadnych okolicznościach.

Ocena związków zawodowych a stosunek do strajków

Skoro orientacja na interesy pracownicze lub interesy państwa jest ważnym czynnikiem, wpływającym na postawy badanych wobec strajku, to należało się spodziewać, że istotną rolę będzie tu odgrywała identyfikacja z organizacjami związkowymi, postrzeganymi jako mniej lub bardziej roszczeniowe.

		CBOS
<i>Jaki związek zawodowy najlepiej, Pana(i) zdaniem, rozumie ludzi takich jak Pan(i)?</i>		
NSZZ "Solidarność".....		13%
NSZZ "Solidarność'80".....		8%
Związki skupione w OPZZ		6%
NSZZ "Solidarność" RI.....		5%
ZR "Samoobrona".....		2%
Inne związki.....		1%
Żaden		40%
Trudno powiedzieć		24%

Wynik ten nie wskazuje na to, aby interesy pracownicze reprezentowane były w Polsce zgodnie z oczekiwaniami. Dwie trzecie respondentów albo nie identyfikuje się z żadnym związkiem zawodowym, albo z rozmaitych powodów powstrzymuje się od wskazania tego, który najbardziej im odpowiada. Odpowiedź "żaden" częściej niż inni wybierali uczniowie i studenci. Jest to grupa, która zapewne w mniejszym stopniu niż inne odczuwa potrzebę reprezentacji swych interesów przez związki zawodowe. Poważnie różnicują się w tej sprawie poglądy robotników: niewykwalifikowani znacznie

częściej niż wykwalifikowani nie identyfikują się z żadnym związkiem zawodowym. Rolnicy wskazywali tę odpowiedź najrzadziej ze wszystkich grup społeczno-zawodowych, z czego wynikałoby, że związki rolnicze, mając lepiej od innych zdefiniowany obszar i zakres działania, cieszą się też większym zaufaniem grup, których interesy reprezentują.

Wśród pozostałej jednej trzeciej badanych największą popularnością cieszy się NSZZ "Solidarność". Zaufanie do tego związku silnie wiąże się z przekonaniem o pozytywnym kierunku zmian w Polsce - od "Solidarności" oczekuje się zatem raczej wspierania reform niż protestów i strajków.

Spośród związków zawodowych, które organizowały lipcowe i sierpniowe strajki, największym zaufaniem cieszy się "Solidarność '80", przez dłuższy czas uważana za organizację o marginalnej sile oddziaływania. Interesujące, że ufa jej obecnie trzykrotnie więcej robotników wykwalifikowanych niż niewykwalifikowanych. Może to świadczyć o tym, iż jest to związek nastawiony na reprezentowanie interesów stosunkowo wąsko i ściśle określonych grup zawodowych: fachowców, na ogół silniej niż inni robotnicy związanych z zakładem, w którym pracują. Taka opcja, zakładająca budowanie silnych struktur zakładowych, sprzyja z kolei zwiększeniu możliwości wpływu na załogi konkretnych przedsiębiorstw.

Sympatie rolników koncentrują się niemal wyłącznie na związkach, które deklarują reprezentowanie interesów tej grupy społeczno-zawodowej. "Solidarność" RI ma przy tym znacznie więcej zwolenników niż ZR "Samoobrona" - związek nastawiony zdecydowanie rewindykacyjnie, organizator protestów, polegających m.in. na blokowaniu dróg.

Analiza wykazała związek pomiędzy zaufaniem do poszczególnych związków zawodowych a stosunkiem do strajków. Zwolennicy NSZZ "Solidarność" oraz NSZZ "Solidarność" RI częściej niż inni spodziewają się, że w Polsce w najbliższym czasie zapanuje spokój a strajk uważają za nieskuteczny w obecnej sytuacji. Nie przyłączyliby się też do strajku solidarnościowego, gdyby taki zorganizowano.

Sympatycy "Samoobrony" i NSZZ "Solidarność '80" oczekują na ogół, iż konflikt w Polsce będzie narastał, deklarują też przystąpienie do strajku solidarnościowego. Różnią się jednak w ocenie strajku w kategoriach pragmatycznych: zwolennicy "Samoobrony" wyraźnie częściej uważają strajk za skuteczną formę walki.

Respondenci, którzy zadeklarowali zaufanie do OPZZ - organizatora wielu strajków, mających ostatnio miejsce - są w swych poglądach bliżsi sympatykom "Solidarności" i "Solidarności" RI, niż zwolennikom bardziej rewindykacyjnie nastawionych związków zawodowych. Czyżby więc działalność OPZZ w ostatnich miesiącach nie była taka, jakiej oczekują od tej organizacji jej sympatycy?

*

*

*

Stosunek do strajków jest silnie uwarunkowany pozycją społeczną respondentów. Dominuje przekonanie, że podłożem konfliktu są nie tylko niskie płace. Niemal połowa badanych uważa strajk za słuszną formę nacisku na władze, jednak większość sądzi, że jest to

obecnie sposób nieskuteczny. Idea strajku solidarnościowego, popularna w roku 1980 i 1981, dziś nie cieszy się dużym poparciem.

Użycie przez rząd siły wobec strajkujących załóg nie zyskałoby poparcia badanych. Większość uważa, że żadne okoliczności nie mogłyby usprawiedliwić takiego kroku.

Zwolennicy poglądu, że w najbliższej przyszłości konflikt będzie wygasł, stanowią mniejszość. Jednocześnie - wśród zwolenników pesymistycznych prognoz jest wielu, którzy obawiają się narastania fali strajków.

Najbardziej radykalni zwolennicy strajków to sympatycy ZR "Samoobrona" i NSZZ "Solidarność '80". Najmniej - osoby, które identyfikują się z programem NSZZ "Solidarność" i NSZZ "Solidarność" Rolników Indywidualnych.

ANEKS

Tabela 1. Czy Pana(i) zdaniem, obecne strajki są wynikiem niezadowolenia:
 1 - wyłącznie z zarobków w przedsiębiorstwie,
 2 - zarówno z zarobków, jak i całej polityki gospodarczej rządu?
 (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	27	64	9	1153
Płeć				
Mężczyźni	27	66	7	494
Kobiety	27	62	11	659
Wiek				
do 24 lat	17	80	3	110
25-34	28	68	4	187
35-44	27	68	4	271
45-54	33	62	5	178
55-64	28	58	14	173
65 lat i więcej	25	53	22	229
Miejsce zamieszkania				
Wies	27	59	14	497
Miasto do 20 tys.	21	75	4	108
od 21 do 100 tys.	27	65	7	251
101-500 tys.	30	66	4	175
501 tys. i więcej mieszk.	27	66	7	119
Region				
Północny	29	67	4	150
Zachodni	18	75	7	121
Środkowozachodni	27	65	7	182
Środkowy	26	65	8	191
Wschodni	20	58	22	129
Południowo-wschodni	28	59	12	187
Południowo-zachodni	34	59	7	192
Wykształcenie				
Podstawowe	28	55	17	484
Zasadnicze zawodowe	30	67	4	291
Średnie	24	72	4	305
Wyższe	19	76	4	72
Grupa społ.-zaw.pracujący				
Kadra kier., inteligencja	29	66	5	59
Prac.umysl.niż.szczebła	27	69	4	97
Pracownicy fiz.- umysl.	22	74	3	58
Robotnicy wykwalifikowani	28	70	1	142
Robotnicy niewykwalifik.	34	58	8	64
Rolnicy	24	61	15	82
Prywatni przedsiębiorcy	24	73	3	33
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	25	58	17	400
Uczniowie i studenci	18	79	3	33
Bezrobotni	23	77	0	83
Gospodynie domowe i inni	35	54	11	94
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	32	60	8	93
401-600	28	64	8	144
601-800	25	62	13	212
801-1000	27	61	12	215
1001-1500	27	65	8	277
Powyżej 1500 tys. zł	24	70	5	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	68	9	522
Średnie	29	60	11	496
Dobre	31	64	5	131
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	63	13	115
Raz w tygodniu	26	63	11	659
Kilka razy w roku	29	65	6	283
W ogóle nie uczestniczy	25	71	4	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	38	55	7	217
Zły kierunek	25	68	8	707
Trudno powiedzieć	23	60	17	229

Tabela 2. Kto, Pana(i) zdaniem, powinien decydować o spełnieniu postulatów pracowników strajkujących w państwowych przedsiębiorstwach? (%)

	Dyrekcje przedsiębiorstw	Rząd	Nie interesuje mnie to	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	41	34	12	13	1150
Płeć					
Mężczyźni	42	40	8	10	493
Kobiety	41	29	14	16	657
Wiek					
do 24 lat	45	33	12	10	110
25-34	49	26	13	11	187
35-44	47	34	7	12	271
45-54	44	36	12	8	177
55-64	34	40	10	16	172
65 lat i więcej	29	35	15	21	228
Miejsce zamieszkania					
Wieś	34	39	12	15	495
Miasto do 20 tys.	48	26	15	11	108
od 21 do 100 tys.	43	35	10	12	251
101-500 tys.	49	26	12	13	174
501 tys. i więcej mieszk.	46	30	11	13	119
Region					
Północny	41	32	14	13	150
Zachodni	38	44	11	7	121
Środkowozachodni	52	28	14	5	182
Środkowy	39	38	8	16	191
Wschodni	22	35	12	31	129
Południowo-wschodni	38	38	11	12	185
Południowo-zachodni	50	27	12	11	191
Wysztalcenie					
Podstawowe	33	37	13	17	482
Zasadnicze zawodowe	44	36	12	8	291
Średnie	47	28	11	14	304
Wyższe	58	28	3	11	72
Grupa społ.-zaw.pracujący					
Kadra kier., inteligencja	58	25	5	12	59
Prac.umysł.niż.szczebla	47	29	8	15	97
Pracownicy fiz.- umysł.	35	42	18	5	57
Robotnicy wykwalifikowani	52	36	7	5	142
Robotnicy niewykwalifik.	45	34	8	13	64
Rolnicy	29	44	9	19	80
Prywatni przedsiębiorcy	58	21	12	9	33
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	35	34	12	19	400
Uczniowie i studenci	61	18	9	12	33
Bezrobotni	46	33	13	8	83
Gospodynie domowe i inni	27	39	24	10	94
Dochody na jedną osobę					
Do 400 tys. zł	36	36	17	11	92
401-600	43	31	10	15	143
601-800	39	35	9	16	212
801-1000	37	34	13	16	215
1001-1500	40	36	13	11	277
Powyżej 1500 tys. zł	51	31	7	11	195
Ocena własnych war. mater.					
Złe	38	37	12	13	520
Średnie	41	34	12	13	495
Dobre	51	24	11	13	131
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	47	28	17	8	114
Raz w tygodniu	41	34	10	15	658
Kilka razy w roku	42	35	13	10	282
W ogóle nie uczestniczy	35	41	10	14	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	51	27	15	7	216
Zły kierunek	40	37	10	13	705
Trudno powiedzieć	36	31	14	19	229

Tabela 3. Jak Pan(i) myśli, czy w obecnej sytuacji kraju strajki są słuszną czy też niesłuszną drogą walki o poprawę warunków życia? (%)

	Zdecydowanie słuszną	Raczej słuszną	Raczej niesłuszną	Zdecydowanie niesłuszną	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	11	36	26	11	17	1149
Płeć						
Mężczyźni	13	38	24	10	14	492
Kobiety	9	33	27	11	19	657
Wiek						
do 24 lat	13	39	27	8	13	109
25-34	13	40	25	9	14	187
35-44	13	41	25	12	10	268
45-54	13	34	27	12	13	178
55-64	8	33	25	9	25	173
65 lat i więcej	6	25	28	14	27	229
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	38	24	9	19	494
Miasto do 20 tys.	12	31	28	11	18	108
od 21 do 100 tys.	10	34	30	12	14	250
101-500 tys.	17	29	26	13	15	175
501 tys. i więcej mieszk.	8	41	21	13	16	119
Region						
Północny	9	38	22	21	9	150
Zachodni	19	40	21	7	13	121
Środkowozachodni	9	41	29	12	9	182
Środkowy	10	36	23	12	18	190
Wschodni	8	36	26	1	29	127
Południowo-wschodni	10	35	26	5	24	187
Południowo-zachodni	12	26	32	14	16	191
Wykształcenie						
Podstawowe	8	35	24	10	23	483
Zasadnicze zawodowe	16	39	27	7	10	290
Średnie	10	33	26	15	16	305
Wyższe	7	34	34	16	9	70
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	2	42	32	18	7	57
Prac.umysł.niż.szczebla	10	39	26	13	11	97
Pracownicy fiz.- umysł.	19	38	24	3	16	58
Robotnicy wykwalifikowani	18	42	20	5	16	142
Robotnicy niewykwalifik.	11	50	23	6	9	64
Rolnicy	7	42	28	6	16	81
Prywatni przedsiębiorcy	18	21	18	36	6	33
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	7	28	28	12	24	400
Uczniowie i studenci	3	45	27	6	18	33
Bezrobotni	17	33	29	11	11	83
Gospodynie domowe i inni	15	38	22	11	15	93
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	17	39	22	8	14	92
401-600	15	38	23	9	15	144
601-800	9	40	22	11	18	212
801-1000	10	34	21	13	21	215
1001-1500	9	33	31	10	18	276
Powyżej 1500 tys. zł	10	34	31	12	12	194
Ocena własnych war. mater.						
Złe	15	38	21	11	15	521
Średnie	7	35	28	9	21	493
Dobre	8	29	35	18	10	131
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	10	35	27	12	16	113
Raz w tygodniu	9	37	26	10	18	658
Kilka razy w roku	15	32	24	13	17	282
W ogóle nie uczestniczy	14	42	24	11	10	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	7	26	37	18	13	215
Zły kierunek	13	39	23	9	16	705
Trudno powiedzieć	7	32	25	10	25	229

Tabela 4. Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) opinii: 1 - w obecnej sytuacji tylko za pomocą strajku można coś osiągnąć, 2 - w obecnej sytuacji podejmowanie strajku w gruncie rzeczy nic nie daje (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	LI CZBA OSOB
Ogółem	21	58	20	1153
Płeć				
Mężczyźni	27	54	18	494
Kobiety	17	62	22	659
Wiek				
do 24 lat	18	61	21	110
25-34	24	59	17	187
35-44	23	61	16	271
45-54	25	58	16	178
55-64	22	57	21	173
65 lat i więcej	14	55	31	229
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	54	25	497
Miasto do 20 tys.	25	54	21	108
od 21 do 100 tys.	20	63	17	251
101-500 tys.	22	61	17	175
501 tys. i więcej mieszk.	19	68	13	119
Region				
Północny	17	68	15	150
Zachodni	32	50	17	121
Środkowo-zachodni	25	60	15	182
Środkowy	22	62	16	191
Wschodni	16	51	33	129
Południowo-wschodni	17	59	25	187
Południowo-zachodni	22	56	22	192
Wykształcenie				
Podstawowe	20	54	26	484
Zasadnicze zawodowe	25	57	18	291
Średnie	19	65	16	305
Wyższe	25	63	13	72
Grupa społ.-zaw.pracujący				
Kadra kier., inteligencja	15	71	14	59
Prac.umysł.niż.szczębla	21	64	15	97
Pracownicy fiz.-umysł.	17	60	22	58
Robotnicy wykwalifikowani	28	53	19	142
Robotnicy niewykwalifik.	28	63	9	64
Rolnicy	22	55	23	82
Prywatni przedsiębiorcy	30	58	12	33
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	17	58	25	400
Uczniowie i studenci	12	64	24	33
Bezrobotni	27	57	17	83
Gospodynie domowe i inni	24	55	20	94
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	24	48	28	93
401-600	22	62	16	144
601-800	22	56	22	212
801-1000	26	52	22	215
1001-1500	18	59	22	277
Powyżej 1500 tys. zł	18	68	13	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	54	21	522
Średnie	19	60	21	496
Dobre	16	69	15	131
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	57	27	115
Raz w tygodniu	19	58	23	659
Kilka razy w roku	28	60	13	283
W ogóle nie uczestniczy	24	60	16	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	14	71	14	217
Zły kierunek	25	54	21	707
Trudno powiedzieć	17	59	24	229

Tabela 5. Gdyby ogłoszono strajk dla poparcia strajkujących dotychczas załóg, to czy Pan(i) wziął(ę)by w nim udział? 1 - Nie, bo w ogóle nie popieram strajków 2 - Nie, bo ci strajkujący nie mają racji 3 - Nie, z innych powodów 4 - Tak, bo ci strajkujący mają rację 5 - Tak, bo należy solidaryzować się ze strajkującymi (%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	31	3	21	19	7	19	1131
Płeć							
Mężczyźni	30	3	17	23	8	18	487
Kobiety	31	3	24	17	6	19	644
Wiek							
do 24 lat	25	4	19	27	7	17	110
25-34	24	2	23	19	11	21	184
35-44	24	4	22	24	10	15	270
45-54	31	3	24	21	6	15	177
55-64	35	4	20	14	4	23	170
65 lat i więcej	43	3	17	12	3	22	215
Miejsce zamieszkania							
Wieś	29	2	20	20	6	22	485
Miasto do 20 tys.	24	3	20	28	4	20	103
od 21 do 100 tys.	35	4	21	20	8	12	249
101-500 tys.	37	4	17	17	7	18	172
501 tys. i więcej mieszk.	24	7	29	10	9	21	119
Region							
Północny	30	6	27	14	5	18	148
Zachodni	25	3	22	24	13	13	120
Środkowo-zachodni	38	1	21	21	8	12	172
Środkowy	25	4	21	20	9	21	189
Wschodni	21	2	16	24	4	32	127
Południowo-wschodni	35	2	20	20	4	20	187
Południowo-zachodni	36	4	20	16	6	18	187
Wykształcenie							
Podstawowe	32	2	20	18	6	23	467
Zasadnicze zawodowe	24	1	19	24	12	19	289
Średnie	33	6	23	19	4	14	302
Wyższe	38	6	28	14	3	13	72
Grupa społ.-zaw.pracujący							
Kadra kier., inteligencja	29	7	34	12	0	19	59
Prac.umysł.niż.szczebla	34	4	20	22	7	13	97
Pracownicy fiz.- umysł.	22	2	26	21	9	21	58
Robotnicy wykwalifikowani	18	2	22	27	12	19	142
Robotnicy niewykwalifik.	25	3	16	28	14	14	64
Rolnicy	29	1	21	26	5	18	82
Prywatni przedsiębiorcy	39	9	27	15	6	3	33
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	39	3	18	13	3	23	383
Uczniowie i studenci	39	6	27	9	6	12	33
Bezrobotni	14	5	16	28	15	22	81
Gospodynie domowe i inni	32	1	24	21	7	15	91
Dochody na jedną osobę							
Do 400 tys. zł	24	1	16	26	14	19	93
401-600	25	1	24	24	8	18	140
601-800	25	2	19	20	10	23	208
801-1000	32	3	20	20	4	21	213
1001-1500	35	5	22	15	4	19	270
Powyżej 1500 tys. zł	36	5	21	19	6	14	192
Ocena własnych war. mater.							
Złe	24	2	22	24	9	20	511
Średnie	34	3	20	17	6	20	487
Dobre	42	10	19	13	4	12	129
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	34	5	25	13	4	18	112
Raz w tygodniu	31	2	19	20	7	22	644
Kilka razy w roku	31	4	22	22	7	14	280
W ogóle nie uczestniczy	22	3	28	20	11	16	92
Ocena kier.rozw.syt.w kraju							
Dobry kierunek	47	8	20	13	3	9	214
Zły kierunek	25	2	22	24	9	19	692
Trudno powiedzieć	34	2	20	11	5	28	225

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych miesięcy fala strajków, protestów będzie narastała czy też będzie opadała? 1 - Będzie się uspokajało - strajki, protesty będą powoli wygasły 2 - Będzie tak jak teraz - będą się pojawiały protesty i strajki 3 - Będzie narastała fala strajków, protestów 4 - Wybuchnie poważny konflikt społeczny (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	16	23	34	11	16	1152
Płeć						
Mężczyźni	18	22	40	10	11	493
Kobiety	15	24	30	11	20	659
Wiek						
do 24 lat	13	25	37	16	8	110
25-34	12	24	37	13	14	187
35-44	17	22	41	12	8	271
45-54	16	24	38	10	12	177
55-64	16	24	32	7	21	173
65 lat i więcej	21	19	21	8	30	229
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	19	35	11	20	496
Miasto do 20 tys.	16	20	36	13	15	108
od 21 do 100 tys.	18	28	34	10	11	251
101-500 tys.	21	21	36	7	15	175
501 tys. i więcej mieszk.	17	32	24	15	12	119
Region						
Północny	13	25	44	7	11	150
Zachodni	11	19	39	13	18	121
Środkowozachodni	20	29	29	16	6	182
Środkowy	16	22	34	12	17	190
Wschodni	16	19	27	6	31	129
Południowo-wschodni	20	20	32	11	17	187
Południowo-zachodni	17	24	36	8	15	192
Wykształcenie						
Podstawowe	15	19	33	9	24	484
Zasadnicze zawodowe	14	23	40	14	9	291
Średnie	17	26	34	11	12	304
Wyższe	33	33	19	7	7	72
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	27	27	25	8	12	59
Prac.umysł.niż.szczębla	14	33	35	11	6	97
Pracownicy fiz.- umysł.	21	28	21	17	14	58
Robotnicy wykwalifikowani	15	24	44	8	9	141
Robotnicy niewykwalifik.	9	16	50	13	13	64
Rolnicy	16	18	35	11	20	82
Prywatni przedsiębiorcy	21	30	30	12	6	33
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	18	22	27	8	25	400
Uczniowie i studenci	15	30	33	9	12	33
Bezrobotni	8	18	49	18	6	83
Gospodynie domowe i inni	15	19	38	16	12	94
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	17	14	39	18	12	93
401-600	10	19	47	13	11	144
601-800	14	21	36	10	19	212
801-1000	12	26	34	10	18	214
1001-1500	22	23	30	10	16	277
Powyżej 1500 tys. zł	20	31	28	7	14	196
Ocena własnych war. mater.						
Złe	12	21	39	13	14	522
Średnie	18	24	31	9	18	495
Dobre	25	26	29	6	14	131
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	20	22	33	8	17	115
Raz w tygodniu	17	21	35	9	18	659
Kilka razy w roku	16	28	31	13	12	282
W ogóle nie uczestniczy	11	19	42	16	12	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	34	28	24	5	9	217
Zły kierunek	11	22	40	14	13	706
Trudno powiedzieć	16	22	26	6	30	229

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy rząd powinien czy też nie powinien użyć siły przeciwko strajkującym załogom? 1 - Powinien, bo obowiązkiem rządu jest zapewnienie ładu i porządku w kraju 2 - Powinien, bo strajki przynoszą krajowi ogromne straty gospodarcze 3 - Powinien, bo prawo do strajku jest nadużywane, w Polsce strajkuje się z byle powodu 4 - Nie powinien, bo taka konfrontacja mogłaby doprowadzić do rozszerzenia się konfliktu 5 - Nie powinien, bo straty spowodowane strajkami nie mają decydującego wpływu na stan gospodarki w kraju 6 - Nie powinien, bo strajk jest niezbywalnym prawem pracowników i zawsze mogą oni skorzystać z tego prawa (%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	5	4	6	38	4	31	12	1153
Płeć								
Mężczyźni	5	3	5	39	5	33	10	494
Kobiety	5	4	6	36	4	30	14	659
Wiek								
do 24 lat	5	4	5	38	4	35	9	110
25-34	5	4	8	39	4	33	7	187
35-44	3	4	4	42	5	34	7	271
45-54	6	1	5	37	4	39	8	178
55-64	5	5	8	36	5	25	15	173
65 lat i więcej	6	4	5	33	3	23	26	229
Miejsce zamieszkania								
Wieś	7	5	5	32	3	31	16	497
Miasto do 20 tys.	3	1	3	40	8	35	10	108
od 21 do 100 tys.	4	2	6	44	6	29	8	251
101-500 tys.	5	3	7	40	3	29	11	175
501 tys. i więcej mieszk.	0	5	9	40	2	34	9	119
Region								
Północny	5	5	5	43	5	31	6	150
Zachodni	2	2	2	36	7	44	7	121
Środkowozachodni	2	3	5	42	5	34	8	182
Środkowy	2	1	2	42	4	37	12	191
Wschodni	4	3	9	31	2	26	25	129
Południowo-wschodni	9	5	7	38	4	20	16	187
Południowo-zachodni	9	6	8	30	3	30	14	192
Wykształcenie								
Podstawowe	4	4	5	33	3	30	20	484
Zasadnicze zawodowe	4	3	4	39	6	37	7	291
Średnie	7	3	8	41	6	27	8	305
Wyższe	3	4	8	46	1	35	3	72
Grupa społ.-zaw.pracujący								
Kadra kier., inteligencja	2	3	8	42	3	37	3	59
Prac.umysł.niż.szczebla	4	4	3	46	7	32	3	97
Pracownicy fiz.-umysł.	5	0	7	36	12	26	14	58
Robotnicy wykwalifikowani	3	1	4	37	7	40	8	142
Robotnicy niewykwalifik.	2	6	5	41	5	38	5	64
Rolnicy	6	7	6	40	2	28	10	82
Prywatni przedsiębiorcy	6	6	15	45	9	18	0	33
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	6	4	6	33	3	27	21	400
Uczniowie i studenci	9	0	12	45	0	27	6	33
Bezrobotni	1	1	5	34	1	46	12	83
Gospodynie domowe i inni	6	5	3	44	2	24	15	94
Dochody na jedną osobę								
Do 400 tys. zł	4	6	4	33	4	31	16	93
401-600	3	3	5	38	2	35	14	144
601-800	3	3	4	37	3	33	18	212
801-1000	7	3	6	35	3	36	10	215
1001-1500	5	3	7	41	7	26	11	277
Powyżej 1500 tys. zł	5	5	7	39	6	29	9	196
Ocena własnych war. mater.								
Złe	4	3	4	39	3	34	13	522
Średnie	5	4	7	37	6	28	13	496
Dobre	8	7	7	36	5	31	6	131
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	5	7	9	30	4	32	13	115
Raz w tygodniu	5	3	5	37	5	31	14	659
Kilka razy w roku	5	4	6	44	4	30	7	283
W ogóle nie uczestniczy	2	2	6	33	4	37	15	93
Ocena kier.rozsw.syt.w kraju								
Dobry kierunek	6	6	10	39	4	27	9	217
Zły kierunek	4	4	5	39	5	33	10	707
Trudno powiedzieć	6	2	5	32	3	30	22	229

Tabela 8. Jak Pan(i) sady, czy istnieją takie sytuacje, w których rząd powinien zdecydować się na zlikwidowanie strajku przy użyciu siły, czy też nie powinien tego robić w żadnych okolicznościach? 1 - Tak, istnieją takie sytuacje 2 - Nie, żadne okoliczności nie mogą usprawiedliwiać użycia siły przeciwko strajkującym (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	18	64	18	1152
Płeć				
Mężczyźni	23	62	15	493
Kobiety	14	65	21	659
Wiek				
do 24 lat	16	70	14	110
25-34	22	65	13	187
35-44	19	66	15	270
45-54	14	72	13	178
55-64	19	60	21	173
65 lat i więcej	15	55	30	229
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	61	24	496
Miasto do 20 tys.	11	70	19	108
od 21 do 100 tys.	19	68	13	251
101-500 tys.	21	59	19	175
501 tys. i więcej mieszk.	25	69	6	119
Region				
Północny	19	67	14	150
Zachodni	8	79	12	121
Środkowozachodni	16	76	8	182
Środkowy	20	69	11	191
Wschodni	9	51	40	129
Południowo-wschodni	25	48	27	187
Południowo-zachodni	20	60	20	191
Wykształcenie				
Podstawowe	12	62	25	484
Zasadnicze zawodowe	15	70	15	291
Średnie	26	62	12	305
Wyższe	32	59	8	71
Grupa społ.-zaw.pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	57	16	58
Prac.umysł.niż.szczebła	20	68	12	97
Pracownicy fiz.-umysł.	24	67	9	58
Robotnicy wykwalifikowani	14	75	11	142
Robotnicy niewykwalifik.	9	75	16	64
Rolnicy	17	59	24	82
Prywatni przedsiębiorcy	39	58	3	33
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	16	57	27	400
Uczniowie i studenci	27	58	15	33
Bezrobotni	19	71	10	83
Gospodynie domowe i inni	12	70	18	94
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	11	66	24	93
401-600	11	65	24	144
601-800	8	72	20	212
801-1000	20	65	15	215
1001-1500	22	60	18	277
Powyżej 1500 tys. zł	26	59	14	195
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	68	18	522
Średnie	19	61	21	495
Dobre	30	58	12	131
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	56	23	114
Raz w tygodniu	15	65	20	659
Kilka razy w roku	21	64	15	283
W ogóle nie uczestniczy	18	68	14	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	27	60	13	216
Zły kierunek	16	67	17	707
Trudno powiedzieć	14	59	28	229

Tabela 9. Jaki związek zawodowy najlepiej, Pana(i) zdaniem, rozumie ludzi takich jak Pan(i)? 1 - NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"
 2 - NSZZ SOLIDARNOSC '80" 3 - Związki zawodowe skupione w OPZZ 4 - NSZZ Solidarność Rolników Indywidualnych
 5 - ZR "Samoobrona" 6 - Inny związek 8 - Zaden (%)

	1	2	3	4	5	6	8	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	13	8	6	5	2	1	40	24	1150
Płeć									
Mężczyźni	15	11	6	8	3	1	38	19	493
Kobiety	12	5	6	4	2	1	42	27	657
Wiek									
do 24 lat	11	7	2	4	4	2	44	27	109
25-34	13	9	7	4	4	0	38	24	187
35-44	16	10	7	9	1	1	37	20	270
45-54	12	11	6	3	2	3	41	22	178
55-64	12	5	8	4	3	1	46	20	173
65 lat i więcej	11	4	6	6	1	2	41	29	228
Miejsce zamieszkania									
Wieś	9	5	4	11	5	2	40	24	496
Miasto do 20 tys.	12	15	5	1	1	1	40	25	107
od 21 do 100 tys.	16	8	9	2	0	1	44	20	250
101-500 tys.	18	10	7	0	1	1	39	24	175
501 tys.i więcej mieszk.	16	8	8	1	3	0	39	25	119
Region									
Północny	7	7	7	2	3	1	57	15	150
Zachodni	9	12	9	3	5	0	40	21	121
Środkowozachodni	17	7	5	5	3	1	38	24	182
Środkowy	15	6	7	7	4	1	33	27	189
Wschodni	14	5	1	7	2	2	34	34	128
Południowo-wschodni	13	6	8	9	1	2	41	20	187
Południowo-zachodni	13	11	6	3	1	2	41	23	192
Wykształcenie									
Podstawowe	9	4	6	6	3	1	44	27	482
Zasadnicze zawodowe	15	13	6	7	3	1	34	21	291
Średnie	15	8	7	4	1	2	39	23	304
Wyższe	24	7	8	0	1	3	44	13	72
Grupa społ.-zaw.pracujący									
Kadra kier., inteligencja	19	8	7	2	0	5	47	12	59
Prac.umysł.niż.szczebla	22	4	10	1	0	1	36	26	97
Pracownicy fiz.- umysł.	21	17	7	3	0	0	34	17	58
Robotnicy wykwalifikowani	18	14	10	1	1	1	33	21	142
Robotnicy niewykwalifik.	14	5	5	6	3	0	48	19	64
Rolnicy	1	1	4	31	11	4	28	20	81
Prywatni przedsiębiorcy	9	12	0	3	0	3	42	30	33
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	11	6	8	5	2	1	43	25	399
Uczniowie i studenci	3	3	3	0	0	0	56	34	32
Bezrobotni	12	13	1	1	4	0	45	24	83
Gospodynie domowe i inni	13	6	2	6	6	0	35	31	94
Dochody na jedną osobę									
Do 400 tys. zł	12	4	2	15	3	1	43	19	93
401-600	14	10	7	6	6	0	38	19	144
601-800	8	6	5	8	2	1	44	26	212
801-1000	12	8	4	4	2	2	45	23	214
1001-1500	15	7	8	4	1	2	37	26	276
Powyżej 1500 tys. zł	15	8	10	2	2	1	38	24	195
Ocena własnych war. mater.									
Złe	11	8	7	5	3	1	43	22	522
Średnie	14	7	7	5	2	1	37	26	494
Dobre	18	8	3	6	1	2	42	19	130
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	15	7	3	4	1	3	40	28	114
Raz w tygodniu	14	7	6	7	3	1	37	26	658
Kilka razy w roku	12	9	8	4	2	1	48	16	282
W ogóle nie uczestniczy	10	12	9	1	4	1	42	22	93
Ocena kier.rozw.syt.w kraju									
Dobry kierunek	23	6	6	6	1	1	36	21	217
Zły kierunek	9	9	7	6	3	1	43	21	705
Trudno powiedzieć	15	6	4	3	1	1	36	34	228